

УДК 336.1.352

JEL H70, H73, I31

DOI 10.33244/2617-5932.6.2020.54-66

О. Р. Західна,

к.е.н., доцент

e-mail: oksana.zaxidna@gmail.com

ORCID ID 0000-0003-4964-3472;

І. Р. Гузовата

e-mail: guzovata17@gmail.com

ORCID ID 0000-0002-5096-6386;

В. А. Іщенко,

Львівський національний університет

імені Івана Франка

e-mail: ishchenkoveronika99@gmail.com

ORCID ID 0000-0002-6645-6452

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПРОВІДНИХ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті розглянуто питання актуальності, результативності та ефективності адміністративно-територіальної реформи місцевого самоврядування. Розкрито сутність понять «спроможна громада» та «фінансова спроможність громади». Наведено загальну характеристику провідних громад Львівської області відповідно до сформованого Департаментом фінансів Львівської обласної державної адміністрації рейтингу. Представлені дослідження рівня фінансової спроможності бюджетів на прикладі провідних об'єднаних територіальних громад Львівської області за такими показниками: дохід загального фонду бюджету на одного мешканця, рівень дотаційності бюджету, частка видатків на утримання апарату управління, частка видатків заробітної плати у загальному обсязі видатків. За здійсненим аналізом сформовано висновки щодо фінансової спроможності бюджетів Славської, Солонківської, Давидівської, Підберізіцівської та Кам'янка-Бузької громад.

Ключові слова: *децентралізація, об'єднана територіальна громада, спроможна громада, фінансова спроможність, показники фінансової спроможності, фінансові ресурси.*

О. Р. Західна, І. Р. Гузовата, В. А. Іщенко. Оценка финансовой состоятельности ведущих объединенных территориальных общин Львовской области

В статье рассмотрен вопрос актуальности, результативности и эффективности административно-территориальной реформы местного самоуправления. Раскрыто сущность понятий «состоятельная община» и «финансовая состоятельность общины». Приведена общая характеристика ведущих общин Львовской области в соответствии с сформированным Департаментом финансов Львовской областной государственной

адміністрації рейтингом. Представлены исследования уровня финансовой состоятельности бюджетов на примере ведущих объединённых территориальных общин Львовской области по следующим показателям: доход общего фонда бюджета на одного жителя, уровень дотационности бюджета, доля расходов на содержание аппарата управления, доля расходов заработной платы в общем объеме расходов. По осуществленному анализу сформированы выводы относительно финансовой состоятельности бюджетов Славской, Солонковской, Давыдовской, Подберизцовской и Каменка-Бугской общин.

Ключевые слова: децентрализация, объединённая территориальная община, финансовая состоятельность, показатели финансовой состоятельности, финансовые ресурсы.

Мета статті полягає у визначенні теоретичних засад та практичних аспектів фінансової спроможності бюджетів об'єднаних територіальних громад та здійсненні її комплексної оцінки в рамках проведення реформи децентралізації. Основним завданням є проведення аналізу та здійснення оцінки фінансової спроможності територій на прикладі провідних громад Львівської області.

Постановка проблеми. Реформа децентралізації є однією з найбільш масштабних у місцевому самоврядуванні за всю історію існування нашої держави. На сьогодні завершено перший етап децентралізації, результати якого свідчать про ефективність цієї реформи. На черзі другий етап, який покликаний закріпити результати першого та створити умови для ефективного використання нових можливостей регіонів. Тому виникає необхідність дослідження спроможності територій, зокрема фінансової. Адже саме фінансова спроможність дозволяє оцінити, наскільки ефективно певна громада використовує надані їй ресурси та здійснює отримані в результаті децентралізації повноваження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження впливу децентралізації як ключової реформи у сфері місцевого самоврядування у контексті фінансової спроможності громад знайшли своє відображення у працях багатьох науковців, таких як І. З. Сторонянська, Г. В. Возняк, П. В. Жук, О. Безпалько [2], О. Р. Західна [12]. Зокрема, І. Баб'юк та О. Чепель [1] присвятили своє дослідження основним аспектам формування спроможних територіальних громад, О. Крайник [5] аналізувала фінансову спроможність бюджету громади з позиції фінансового стимулювання розвитку територій. Проте оцінка фінансової спроможності потребує постійного моніторингу та контролю, адже реформа децентралізації ще повністю не завершена. Тому доцільним є проведення аналізу фінансової спроможності конкретного регіону для оцінки результативності реформи.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, Україна тримає курс на євроінтеграцію і спрямовує свої зусилля на налагодження довготривалих відносин та співпраці з ЄС. Для реалізації цієї проєвропейської політики Україні потрібно здійснити ряд структурних реформ і перетворень. Однією з найвагоміших реформ, яка слугує потужним механізмом політичної стабільності, демократії та безпеки й активізує подальші прогресивні перетворення, є реформа децентралізації. Оскільки щоб забезпечити соціально-економічний розвиток країни в цілому, необхідно раціонально розпоряджатися фінансовими ресурсами не лише на рівні державного, але й місцевих бюджетів. Безумовно, організація ефективного управління громадою можлива лише за умови її

повноцінного фінансового забезпечення, яке лежить в основі її фінансової спроможності. Адже навряд чи громада з обмеженими ресурсами спроможна забезпечити гідний рівень життя населення.

Отже, фінансова спроможність територіальної громади виступає чи не найважливішим фактором регіонального розвитку, розвитку громад, обумовлює самостійність місцевих органів самоврядування, сприяє активізації бізнесової діяльності, дозволяє розвивати інфраструктуру, вирішувати проблеми благоустрою та підвищення якості життя місцевого населення [12].

У процесі створення ОТГ можна виділити три види фінансової спроможності [2]:

- потенціальну, чи розрахункову, спроможність, якою мають володіти громади, визначені такими відповідно до перспективного плану;
- спроможність, яка юридично визнається Кабінетом Міністрів України відповідно до ст. 9 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»;
- реальну спроможність, яка визначається вже після того, як ОТГ сформована і показує певні результати діяльності.

Основним нормативно-правовим актом, який регулює взаємовідносини, зокрема й фінансові, з приводу створення об'єднаних територіальних громад є Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Для забезпечення реалізації цього закону уряд розробив Методику формування спроможних територіальних громад. У ній розкрито сутність поняття «спроможна територіальна громада»: територіальні громади сіл, селищ, міст, які в результаті добровільного об'єднання (добровільного приєднання до об'єднаної територіальної громади) здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання публічних послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці [10]. З огляду на наведене визначення можна виокремити ключові моменти, які є фундаментом фінансової спроможності громади. Зокрема, це наявність відповідних кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури.

Поняття «фінансова спроможність соціально-економічного розвитку просторової системи» визначається як єдність достатності фінансового потенціалу утворення, результативності використання фінансових ресурсів та можливості самостійного забезпечення соціально-економічного розвитку. Відтак фінансова спроможність адміністративно-територіального утворення (або муніципального утворення) – це його здатність забезпечувати надходження достатнього обсягу фінансових ресурсів та формування ефективної структури їх джерел, а також їх якісний розподіл та ефективне використання для подолання дестабілізаторів і досягнення стабільності соціально-економічного розвитку утворення у короткостроковій та довгостроковій перспективі [5]. При цьому в спроможних територіальних громадах органи місцевого самоврядування мають забезпечити надання всіх необхідних громадянам публічних послуг, тобто бути спроможним адміністративним центром з надання послуг населенню [1]. З огляду на це можна виділити такі аспекти спроможності громад, які зображено на рис. 1.

Отже, фінансова спроможність територіальної громади – це комплексний показник, що складається з бюджетної спроможності цієї громади, фінансової спроможності домогосподарств і суб'єктів господарювання [11].

Рис. 1. Основні аспекти спроможності громади

Джерело: [1].

Безперечно, для того щоб бути фінансово спроможною громадою, необхідно мати достатню кількість фінансових ресурсів і вміти правильно ними розпоряджатися. Саме реформа децентралізації відкрила місцевим бюджетам доступ до додаткових джерел фінансування. Зокрема, на рис. 2 зображено основні джерела податкових надходжень, які, завдячуючи реформі децентралізації, перебувають у розпорядженні громади.

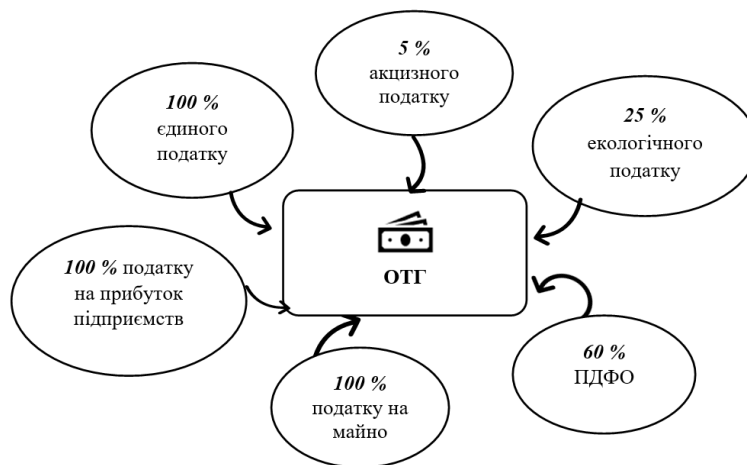

Рис. 2. Основні податкові надходження ОТГ

Джерело: складено на основі [3].

Нині в Україні, відповідно до Закону України № 562-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад» [9], було затверджено 1 470 громад. Зокрема, на Львівщині передбачено функціонування 7 районів та 73 об'єднаних територіальних громад.

Для будь-якої територіальної громади важливим є розрахунок її фінансової спроможності, який дозволяє здійснити комплексну оцінку переваг та ризиків громади, упорядкувати видатки, а також визначити потребу в залученні додаткових джерел фінансування.

Департамент фінансів Львівської обласної державної адміністрації оприлюднив рейтинг громад Львівщини за перше півріччя 2020 року [6]. Рейтинг складений на основі даних фінансової діяльності об'єднаних територіальних громад області. Відповідно до нього у п'ятірку найзаможніших увійшли: Славська, Солонківська, Давидівська, Кам'янка-Бузька та Підберізцівська. Отже, розглянемо результати формування фінансової спроможності бюджетів провідних ОТГ Львівської області.

У таблиці 1 наведено загальну характеристику громад, які посіли перші місця у рейтингу громад Львівщини.

Таблиця 1

Загальна характеристика провідних ОТГ Львівської області

№ з/п	Назва ОТГ	Загальна характеристика	
		Площа ОТГ, кв. км	Чисельність населення (станом на 01.01.2018), тис. осіб
1.	Славська	436,6	14 326
2.	Солонківська	186,1	13 341
3.	Давидівська	230,0	20 615
4.	Кам'янка-Бузька	348,4	21 505
5.	Підберізцівська	124,0	8 171

Джерело: складено на основі [4].

З метою кількісної оцінки фінансової спроможності ОТГ, використовуються спеціальні показники їх фінансової діяльності. Тому проаналізуємо ключові індикатори фінансової спроможності ОТГ, від яких безпосередньо залежить їх місце у загальному рейтингу.

Як відомо, основою фінансової спроможності будь-якої території є її фінансовий ресурс. У таблиці 2 наведено показники доходів загального фонду бюджетів ОТГ на одного мешканця за I півріччя 2018–2020 рр. Цей показник характеризує співвідношення обсягів надходжень доходів загального фонду без урахування обсягів трансфертів до кількості мешканців відповідної громади, тобто забезпеченість громади за рахунок її ж акумульованого ресурсу.

Загалом упродовж 9 місяців 2020 року надходження до загального фонду бюджетів усіх ОТГ області становили 1 030 млн грн. Відповідно до сформованого Департаментом фінансів Львівської обласної державної адміністрації рейтингу до п'ятірки найзаможніших, за показниками доходу, потрапили Славська ОТГ з 13 496,6 грн на одного жителя,

Солонківська ОТГ – 4 541,0 грн, Давидівська ОТГ – 5 174,9 грн, Підберіздівська ОТГ – 4 803,5 грн та Кам'янка-Бузька ОТГ – 4 335,2 грн.

Таблиця 2

**Доходи загального фонду на одного мешканця
за січень-вересень 2018–2020 рр., грн**

Назва ОТГ	9 місяців 2018	9 місяців 2019	9 місяців 2020	9 місяців 2020/ 9 місяців 2018, %
Славська	8 296,3	10 049,8	13 496,6	63
Солонківська	5 688,5	6 778,2	4 541,0	–20
Давидівська	3 337,5	4 986,2	5 174,9	55
Підберіздівська	2 832,7	4 000,9	4 803,5	70
Кам'янка-Бузька	3 220,8	4 227,2	4 335,2	35

Джерело: складено на основі [7; 8; 11].

За підсумками січня-вересня 2019 року найбільше доходів у розрахунку на одного мешканця отримано в Славській ОТГ – 10 049,8 грн, Солонківській ОТГ – 6 778,2 грн, Давидівській ОТГ – 4 986,2 грн, Підберіздівській ОТГ – 4 000,9 грн та Кам'яно-Бузькій ОТГ – 4 227,2 грн.

За аналогічний період 2018 року дохід на одного мешканця у Славській громаді становив 8 296,3 грн, у Солонківській – 5 688,5 грн, у Давидівській – 3 337,5 грн, у Підберіздівській – 2 832,7 грн та 3 220,8 грн у Кам'яно-Бузькій громаді.

Графічно динаміку доходів загального фонду бюджету на одного мешканця відповідних досліджуваних ОТГ зображено на рис. 3.

Загалом, як бачимо з рис. 3, упродовж досліджуваного періоду забезпеченість доходами на одного мешканця у всіх аналізованих громадах має тенденцію до зростання. Найбільше зростання спостерігається у Давидівській, Підберіздівській та Славській громадах. У результаті дохід на одного мешканця у цих громадах є значно вищим, ніж його середнє значення по всіх ОТГ області (рис. 4). Наприклад, у Славській громаді показник є вищим у 4,4 раза. Зростання доходів на одного мешканця може залежати від багатьох факторів. Проте чи не найголовнішим чинником є зростання обсягу податкових надходжень. Високі показники Славської ОТГ, до складу якої входить селище Славське та вісім навколишніх сіл, пояснюються тим, що основним платником податків до бюджету громади є одна з найбільших мереж автозаправних комплексів в Україні ОККО.

Для здійснення комплексної оцінки показника доходів загального фонду на одного мешканця аналізованих громад розглянемо середнє значення цього показника (рис. 4).

Отже, як бачимо з наведеного нижче графіка, показник середнього значення доходів загального фонду на одного мешканця по львівських об'єднаних територіальних громадах мав тенденцію до збільшення упродовж 9 місяців 2018–2020 років. Зокрема, 2018 року показник становив 2 169,9 грн, 2019 р. – 2 525 грн, що на 355,1 грн більше за аналогічний період 2018 року, і 2020 р. знову збільшився, порівняно з попереднім роком, на 499 грн та становив 3 024 грн. Загалом упродовж досліджуваного періоду абсолютне

значення показника за 9 місяців 2018–2020 рр. збільшилося на 854,1 грн, відносного – на 39 %.

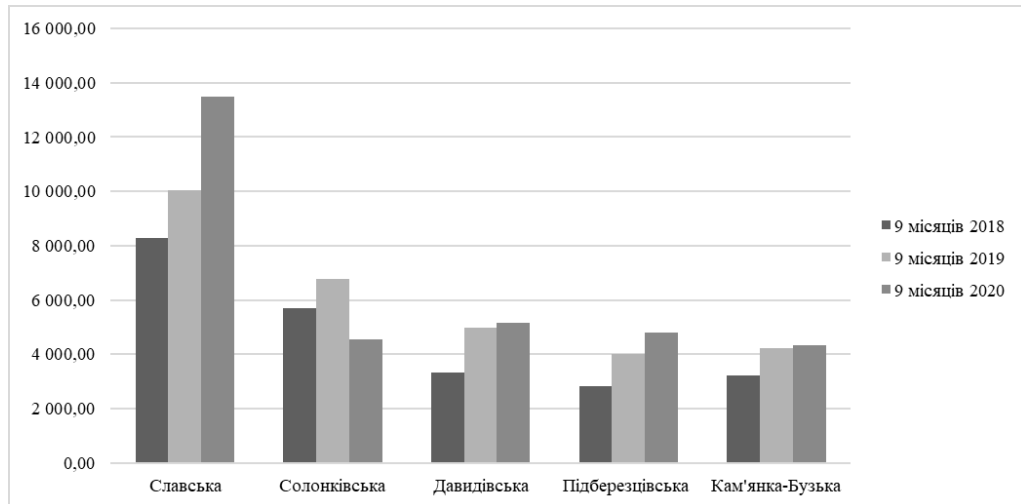

Рис. 3. Динаміка доходів загального фонду на одного мешканця провідних ОТГ за 9 місяців 2018–2020 рр., грн

Джерело: складено на основі [7; 8; 11].

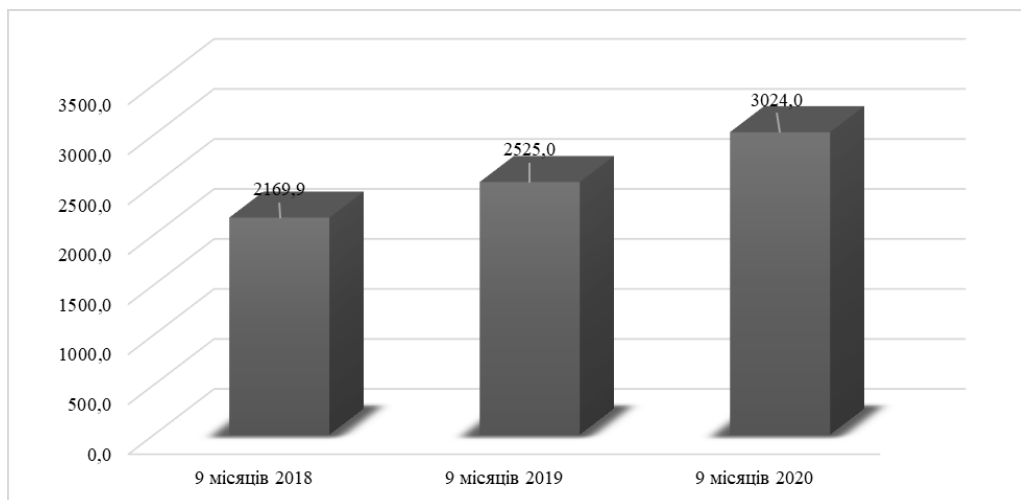

Рис. 4. Середній показник доходів загального фонду на одного мешканця за 9 місяців 2018–2020 рр., грн

Джерело: складено на основі [7; 8; 11].

Наступним індикатором, який використовує уряд для моніторингу процесу децентралізації, є рівень дотаційності бюджетів. Адже саме цей показник дає змогу визначити, чи здатні ОТГ самостійно залучати фінансові ресурси і провадити свою діяльність, чи потребують трансфертів з Державного бюджету. Цей показник характеризує питому вагу базової або реверсної дотації у доходах загального фонду бюджету відповідної громади.

На рис. 5 відображено рівень дотаційності бюджетів провідних об'єднаних територіальних громад Львівської області. Серед аналізованих ОТГ області дві громади отримують з державного бюджету базову дотацію (Підберізіцьська та Давидівська), три перераховують реверсну дотацію (Кам'янка-Бузька, Солонківська та Славська) (рис. 5). Серед провідних ОТГ області найвищий рівень дотаційності у Підберізізькій громаді, у якій обсяг базової дотації у загальній сумі доходів становить 16,2 %.

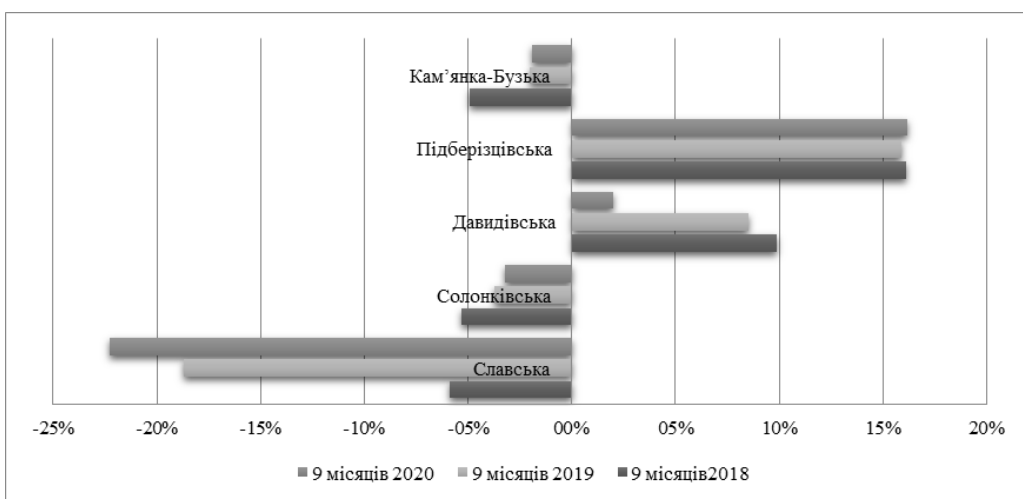

Рис. 5. Рівень дотаційності бюджетів провідних ОТГ (питома вага базової (+) / реверсної (-) дотації у доходах), (%)

Джерело: складено на основі [7; 8; 11].

Не менш важливими показниками оцінки фінансової спроможності громад є частка видатків на утримання апарату управління до загального фінансового ресурсу та питома вага заробітної плати у загальному обсязі видатків об'єднаної територіальної громади (табл. 3).

За даними таблиці 3 бачимо, що найбільша питома вага видатків за 9 місяців 2020 року на утримання апарату управління до загального фінансового ресурсу ОТГ припадає на бюджет Підберізіцьської ОТГ – 29,1 % (за аналогічний період 2019 р. – 29,2 %), найменша – на бюджет Славської ОТГ – 10,1 % (за аналогічний період 2019 р. – 11,0 %). Загалом показник має тенденцію до зменшення. Така тенденція є цілком логічною, адже у разі більшої фінансової спроможності бюджету питома вага видатків на утримання управлінського апарату буде меншою, оскільки такі витрати мають відносно усталену

величину. Тому чим більший фінансовий ресурс має громада, тим меншими є витрати на управлінський апарат у відсотковому вираженні.

Таблиця 3

**Основні індикатори діяльності провідних ОТГ Львівської області
(9 місяців 2019–2020 рр.)**

Назва ОТГ	Частка видатків на утримання апарату управління до загального фінансового ресурсу ОТГ, %		Частка видатків заробітної плати у загальному обсязі видатків ОТГ, %	
	2019 р.	2020 р.	2019 р.	2020 р.
Славська	11,0	10,1	50,2	36,4
Давидівська	24,7	23,0	69,9	44,0
Підберізіцівська	29,2	29,1	81,0	42,7
Кам'янка-Бузька	12,9	13,4	74,3	62,3
Солонківська	22,5	26,3	67,9	53,6

Джерело: складено на основі [7; 8; 11].

Вагомим є також показник, що показує частку видатків на заробітну плату у загальному обсязі видатків громади. Найбільша питома вага видатків за 9 місяців 2020 року заробітної плати у загальному обсязі видатків ОТГ припадає на бюджет Солонківської ОТГ – 53,6 %, найменша – на бюджет Славської ОТГ – 36,4 %. За аналогічний період 2019 року частка видатків заробітної плати у загальному обсязі видатків ОТГ найбільша була у Підберізіцівській ОТГ – 81,0 %, а найменша частка – у Славській ОТГ – 50,2 %. Обсяг видатків, які спрямовані на виплату заробітної плати, відображає здатність об'єднаної територіальної громади забезпечувати економічно-соціальний розвиток, генерувати можливості для реалізації проєктів інфраструктурного розвитку, створювати матеріальні активи або ж отримувати відповідний соціальний ефект. Як бачимо, загалом цей показник серед аналізованих громад зменшився у розрізі кожної окремої громади.

Висновки. Здійснена урядом реформа децентралізації є доволі ефективним інструментом забезпечення фінансової спроможності громад, адже позитивно вплинула на більшість об'єднаних територіальних громад Львівської області. У цілому утворення громад дає змогу здійснювати контроль за власними доходами, а також видатками з огляду безпосередньо на інтереси громади. У процесі формування фінансової спроможності територіальні громади виступають як суб'єкти управління, а саме зосереджують у своїх руках реальні можливості, пов'язані з виконанням покладених на них повноважень та вирішенням завдань, які спрямовані на покращення соціально-економічного розвитку окремої території. Відтак рівень фінансової забезпеченості громад у подальшому залишається ключовим аспектом під час визначення фінансової спроможності певної громади.

На прикладі провідних громад Львівської області здійснено оцінку їх фінансової спроможності за чотирима показниками, які характеризують основні аспекти фінансової діяльності громад.

Перший показник – доходи на одного мешканця громади характеризує спроможність громади забезпечувати себе фінансовими ресурсами, згенерованими виключно на території цієї громади. За цим показником спостерігаємо загальну тенденцію до

збільшення надходжень на одну особу. Також у провідних громадах Львівської області цей показник значно перевищує своє середнє значення по всіх громадах області, що свідчить про ефективну політику управління, здійснювану цими громадами.

Другий показник – рівень дотаційності відображає, наскільки залежна громада від трансфертів з Державного бюджету України. Найменш залежними від дотаційних ресурсів з Державного бюджету України серед аналізованих громад є Славська, Солонківська та Кам'янка-Бузька. Відповідно, більш залежними від дотаційних ресурсів є Давидівська та Підберізіцівська громади.

Наступний індикатор вказує, наскільки великою є питома вага видатків на утримання управлінського апарату конкретної громади. Як бачимо, частка таких видатків щороку знижується, що свідчить про ефективність здійснення реформи децентралізації. Внаслідок цього громади мають реальні можливості спрямовувати більше коштів безпосередньо на розвиток своїх територій.

Отже, дослідивши фінансову спроможність провідних громад Львівської області, а саме Славської, Солонківської, Давидівської, Підберізіцівської та Кам'янка-Бузької, можна з упевненістю зазначити, що реалізація реформи місцевого самоврядування є доволі успішною як серед громад Львівської області, так і по Україні загалом:

– унаслідок об'єднання громади володіють достатнім рівнем фінансових можливостей, які дозволяють їм здійснювати свої повноваження та покращувати рівень життя кожного без винятку жителя громади (за показником власних доходів на одного мешканця);

– відбулося посилення фінансової незалежності громад у зв'язку із збільшенням частки власних надходжень у загальному обсязі доходів бюджетів (рівень дотаційності зменшився);

– зменшився обсяг видатків на утримання управлінського апарату, що свідчить про поступове нарощення фінансових можливостей певної громади (питома вага видатків на утримання апарату управління серед фінансових ресурсів бюджетів громади).

Отже, безперечно, адміністративно-територіальна реформа привела до позитивних зрушень у напрямі децентралізації. Разом з тим на порозі другого етапу реформи виникає потреба в оптимізації системи міжбюджетних відносин. У подальшому важливим є питання не лише оцінки фінансової спроможності бюджетів громад, але й виявлення факторів, які її стримують.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баб'юк І., Чепель О. Основні аспекти формування спроможних територіальних громад. *Буковинський вісник державної служби та місцевого самоврядування*. URL: <http://buk-visnyk.cv.ua/misceve-samovryaduvannya/463/>

2. Безпалько О. Фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад: проблеми та перспективи забезпечення. *Підприємництво та інновації*. 2019. № 9. С. 60–65.

3. Бюджетний кодекс України: від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

4. Децентралізація влади. URL: <http://decentralization.gov.ua>

5. Крайник О. П. Фінансове стимулювання розвитку територіальної громади. *Ефективність державного управління*. 2020. № 1(62). С. 203–212. URL: <http://edu.lvivacademy.com/article/view/205832/206051>

6. Львівська обласна державна адміністрація. URL: https://loda.gov.ua/suspilno_korysna_informaciya
7. Окремі показники виконання місцевих бюджетів ОТГ Львівської області за 9 місяців 2018 року. *Децентралізація влади*. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/309/%D0%9B_%D0%92%D0%92%D0%A1_%D0%9A%D0%90_%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%90%D0%A1%D0%A2__9.pdf
8. Окремі показники виконання місцевих бюджетів ОТГ Львівської області за 9 місяців 2019 року. *Децентралізація влади*. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/497/%D0%9B_%D0%92%D0%92%D0%A1_%D0%9A%D0%90_%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%90%D0%A1%D0%A2_.pdf
9. Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад: Закон України від 16.07.2020 № 805-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/562-20#Text>
10. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 № 214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2020-%D0%BF#Text>
11. Рейтинг найзаможніших ОТГ на Львівщині за 9 місяців 2020 року. *Львівський портал*. URL: <https://portal.lviv.ua/news/2020/10/28/u-loda-opryliudnyly-rejtynh najzamozhnishykh-otg-na-lvivshchyni>
12. Ситник Н. С., Сташишин А. В., Західна О. Р. та ін. Фінанси об'єднаних територіальних громад: навчальний посібник / за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 536 с.

REFERENCES

1. Babiuk, I., Chepel, O. Basic aspects of the formation of capable territorial communities. *Bukovynskyi visnyk derzhavnoi sluzhby ta mistsevoho samovriadyvannia*. URL: <http://bukvisnyk.cv.ua/misceve-samovryaduvannya/463/> [in Ukrainian]
2. Bezpalko, O. (2019). Financial capacity of united territorial communities: problems and prospects of provision. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii*. (9). P. 60–65 [in Ukrainian].
3. Biudzhetyj kodeks Ukrainy [Budget code of Ukraine]. (2010, July, 8). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
4. Detsentralizatsiia vlady. URL: <http://decentralization.gov.ua>
5. Krainyk, O. P. (2020). Financial stimulation of development of territorial community. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*. № 1(62). P. 203–212. URL: <http://edu.lvivacademy.com/article/view/205832/206051>
6. Lvivska oblasna derzhavna administratsiia. URL: https://loda.gov.ua/suspilno_korysna_informaciya
7. Separate indexes of implementation of local budgets of communities of the Lviv area are for 9 months of 2018. *Detsentralizatsiia vlady*. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/309/%D0%9B_%D0%92%D0%92%D0%A1_%D0%9A%D0%90_%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%90%D0%A1%D0%A2__9.pdf
8. Separate indexes of implementation of local budgets of communities of the Lviv area are for 9 months of 2019. *Detsentralizatsiia vlady*. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/>

attachment/document/497/%D0%9B_%D0%92I%D0%92%D0%A1_%D0%9A%D0%90_%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%90%D0%A1%D0%A2_.pdf

9. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo vyznachennia terytorii ta administratyvnykh tsestriv terytorialnykh hromad» [Laws of Ukraine «About making alteration to some laws of Ukraine in relation to determination of territories and administrative centers of territorial communities»] (2020, July, 16). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/562-20#Text>

10. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia metodyky formuvannia spromozhnykh terytorialnykh hromad» [Resolution of Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the methodology for forming capable territorial communities»]. (2015, April, 8). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2020-%D0%BF#Text>

11. Reityng naizamozhnishykh OTG na Lvivshchyni za 9 misiatsiv 2020 roku. *Lvivskyi portal*. URL: <https://portal.lviv.ua/news/2020/10/28/u-loda-opryliudnyly-rejtynh-najzamozhnishykh-oth-na-lvivshchyni>

12. Sytnyk, N. S., Stasyshyn, A. V., Zaxidna, O. R. and others. (2019). *Finansy obiednanykh teritorialnykh hromad: navchalnyi posibnyk* [Finances of united territorial communities: a textbook]. Lviv: LNU im. Ivana Franka [in Ukrainian].

Zahidna O. R., Ph.D. (Economics), Associate Professor, Ivan Franko National University of Lviv;

Guzovata I. R., Ivan Franko National University of Lviv;

Ishchenko V. A., Ivan Franko National University of Lviv

Assessment of the Financial Capacity of the Leading United Territorial Communities of the Lviv Region

The article considers the relevance, effectiveness, and efficiency of administrative-territorial reform of the local self-government. The essence of the concepts «capable community» and «financial capacity of the community» is revealed. The general characteristics of the leading communities of Lviv region according to the rating formed by the Department of Finance of Lviv regional state administration are given. Studies of the level of financial capacity of budgets are presented on the example of the leading united territorial communities of Lviv region on the following indicators: income of the general fund of the budget per resident; the level of budget subsidies; the share of expenditures for the maintenance of the management staff; the share of wage expenditures in total expenditures.

The purpose of the article is to determine the theoretical foundations and practical aspects of the financial capacity of the budgets of the united territorial communities in the framework of the decentralization reform. The main task is to analyze and assess the financial capacity of the territories on the example of the leading communities of the Lviv region. Also, it is reasonable to investigate the impact of the decentralization on the formation of the community budgets.

Examining the financial capacity of the leading communities of the Lviv region for 9 months of 2018–2020, we can say with confidence that the implementation of the local government reform is quite successful both among the communities of the Lviv region and in Ukraine as a whole. Firstly, because of the union, communities have a sufficient level of financial capacity to fulfill their powers and improve the standard of living of every citizen in the community without exception (in terms of their own income per resident). Secondly, there has been an increase in the financial independence of communities due to an increase in the share of own revenues in total

budget revenues (the level of subsidies has decreased). Thirdly, the amount of expenditures for the maintenance of the administrative apparatus has been decreased, which indicates a gradual increase in the financial capacity of a community.

The government's decentralization reform is a fairly effective tool for ensuring the financial capacity of communities, as it has had a positive impact on most of the united territorial communities of Lviv Oblast. In general, the formation of communities makes it possible to control their own income and expenditures, based directly on the interests of the community. In the process of forming the financial capacity, the local communities act directly as subjects of governance, concentrating in their hands the real opportunities associated with the implementation of their powers and solving tasks aimed at improving the socio-economic development of a particular territory. Thus, the level of financial security of the communities in the future remains a key aspect in determining the financial capacity of a community.

Key words: decentralization; united territorial community; affluent community; financial capacity; indicators of financial capacity; financial resources.

Стаття надійшла до редколегії 7 листопада 2020 року